

Результати анкетування науково-педагогічних працівників БНАУ щодо якості реалізації освітнього процесу 2022/2023 н.р.

Період анкетування: 19.06.2023-2306.2023.

Форма: он-лайн опитування (google-форма), анонімно і добровільно.

Розроблення форми: відділ забезпечення якості освіти БНАУ (стандартна, оновлена).

Мета: оцінювання комплексу якісних показників щодо реалізації освітнього процесу за період н.р., виявлення загальних тенденцій щодо здатності НПП до професійного саморозвитку й самовдосконалення в умовах змішаного навчання студентів.

Характеристика респондентів: в опитуванні взяли участь НПП, які викладають у здобувачів різних рівнів вищої освіти і представляють всі факультети.

Загальна їх кількість у 2023 році – 99 осіб¹ (2019-2021 років складала від 140 до 180 осіб).

Відповіді аналізуються сукупно, оскільки за окремим факультетами к-ть викладачів є не репрезентативною:

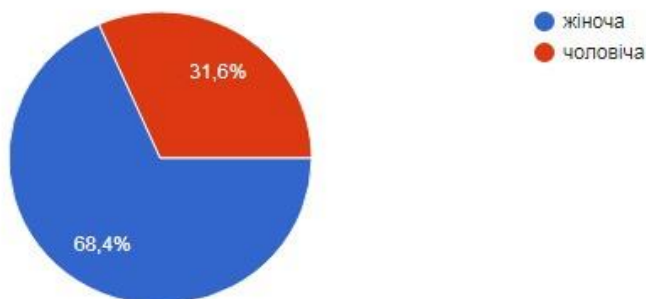
Факультет(и), на якому (яких) Ви викладаєте:

98 відповідей

Стать

98 відповідей

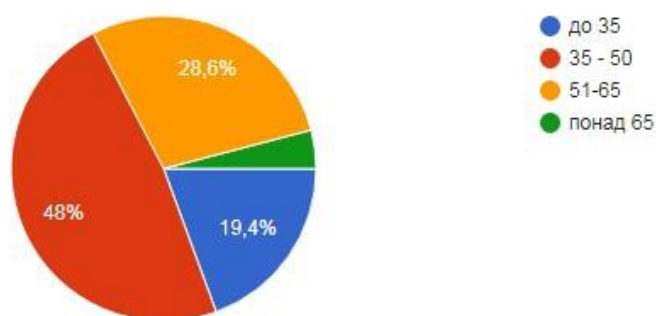
Примітка: жіноча - 67 чол. (68,4 %) , чоловіча - 31 чол. (31,6 %).

¹ Крім об'єктивних причин і психологічних чинників неучасті в опитуванні (втрата мотивації, професійне вигорання, емоційна втома тощо), менша кількість респондентів спостерігається у віковій категорії «до 35» та «65 і понад».

Характеристики НПП за статтю, віком і стажем роботи представлені графічно. Більш активними в опитуванні виявилися жінки віком від 35 до 65 років. Респонденти мають різний викладацький досвід, більшою мірою у БНАУ (близько 70%), 48% з усіх таких досвід викладання мають у межах 25 років.

Вік

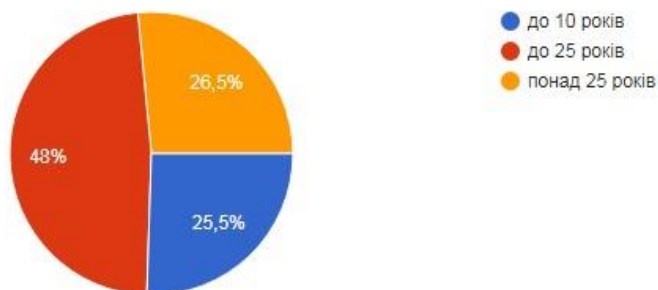
98 відповідей

Примітка: до 35 років - 19 чол. (19,4 %), 35-50 років - 47 чол. (48 %), 51-65 років - 28 чол. (28,6 %), понад 65 років - 4 чол. (4,1 %).

Ваш викладацький стаж

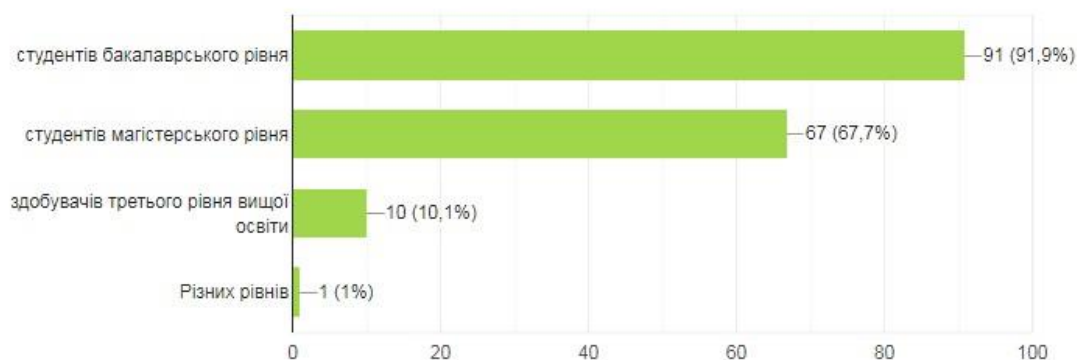
98 відповідей

Примітка: до 10 років - 25 чол. (25,5 %), до 25 років - 47 чол. (48 %), понад 25 років - 26 чол. (26,5 %).

Викладання здійснюєте для:

99 відповідей

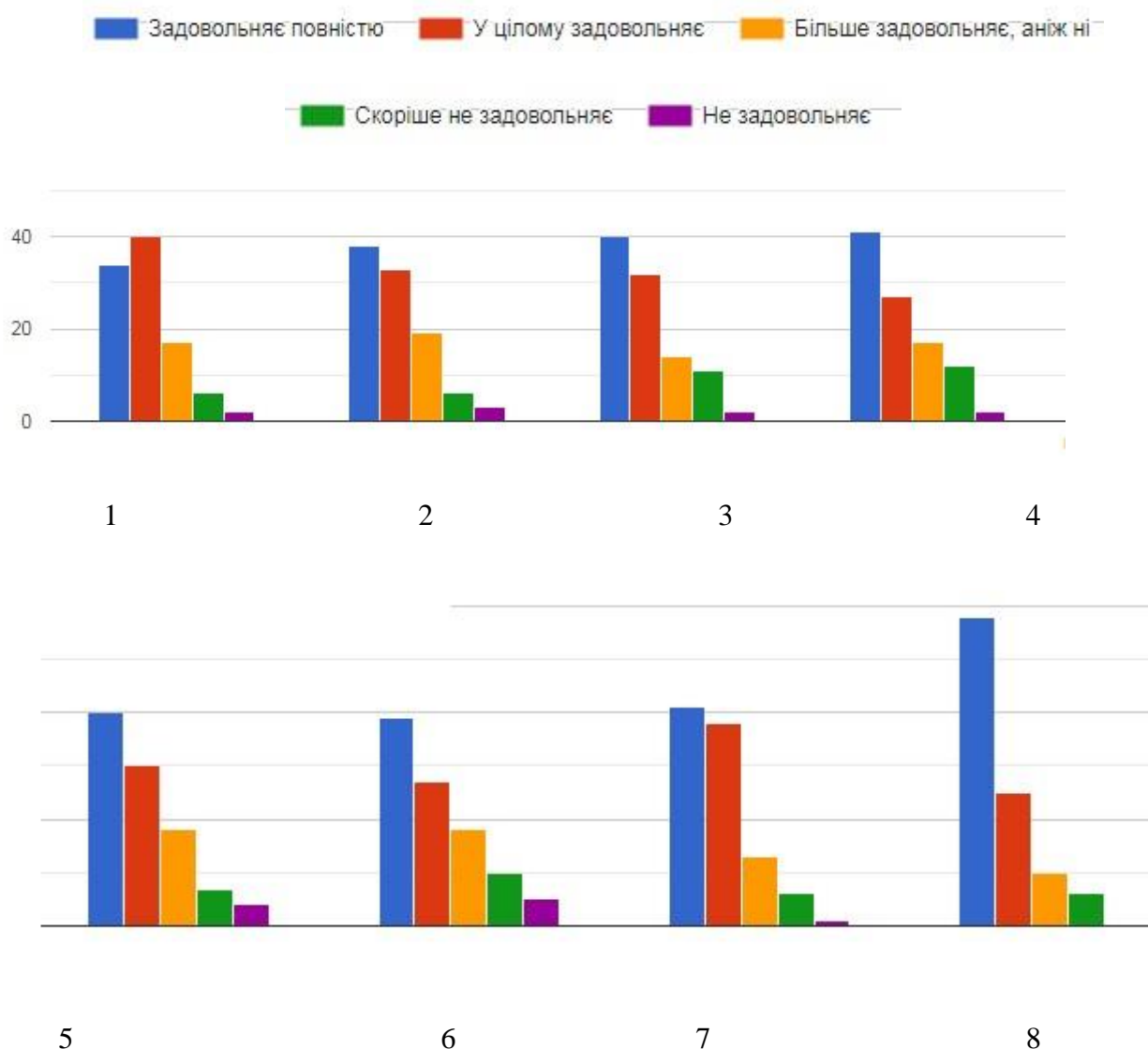

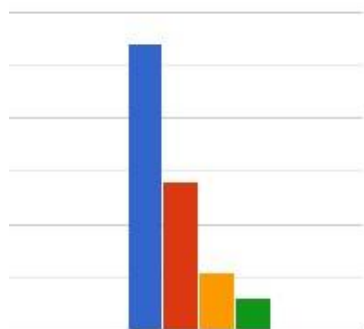
Результати опитування за якісними параметрами і в зіставленні:

• **Міра задоволення професійною діяльністю**

Загальний рівень задоволеності професійною діяльністю аналізувався за показниками: *якості аудиторного фонду, безпечних умов праці, інформаційно-ресурсного забезпечення, психологічного комфорту й педагогічних аспектів взаємодії зі здобувачами, адміністрацією, колегами тощо.*

Результат є в межах 4,2 балів за 5-бальною шкалою. Більше критичності у судженнях викладачів про: 4-5 – *інформаційне забезпечення освітньо-наукової діяльності* (у змішаному форматі виникали труднощі онлайн зв'язку зі студентами, пов'язані з технічним обладнанням, мережею на робочому місці тощо); 6 – *психологічну комфортність роботи викладачів* (можуть свідчити про окремі випадки міжособистісних конфліктів, ненормованості завдань, перевантаження тощо). Інші показники оцінено досить позитивно.

Примітка:

1 - Аудиторний фонд (навчальні приміщення, лабораторії, інші приміщення для викладачів), 2 - Безпечні умови праці, 3 - Освітні ресурси та послуги бібліотеки, 4 - Інформаційне забезпечення діяльності НПП в університеті, 5 - Наявні інформаційно-освітні ресурси для викладання, 6 - Психологічна комфортність роботи викладача кафедри, 7 - Взаємодія зі здобувачами освіти, 8 - Взаємодія з керівництвом факультету, 9 - Взаємодія зі структурними підрозділами і керівництвом університету.

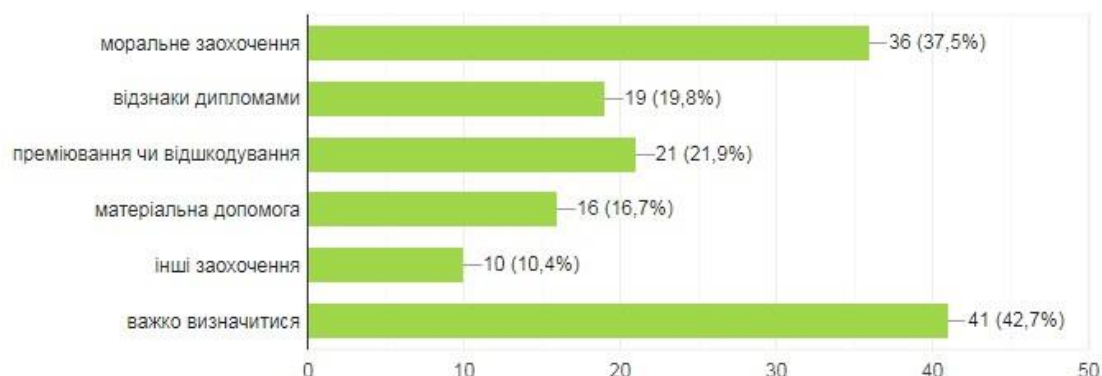
9

- **Чинники професійної мотивації**

Респонденти зазначили, що в університеті є різні *способи стимулювання професійної діяльності НПП*. Аспекти морального заохочення, преміювання чи відшкодування витрат у професійній діяльності переважають (22-37,5%). Однак до 43% НПП не змогли визначитися із такими засобами, 10% опитаних обрали варіант «інше» та його не прокоментували.

2. Чи можете вказати з наведеного переліку засоби стимулювання діяльності викладачів, які практикуються на факультеті, в університеті?

96 відповідей

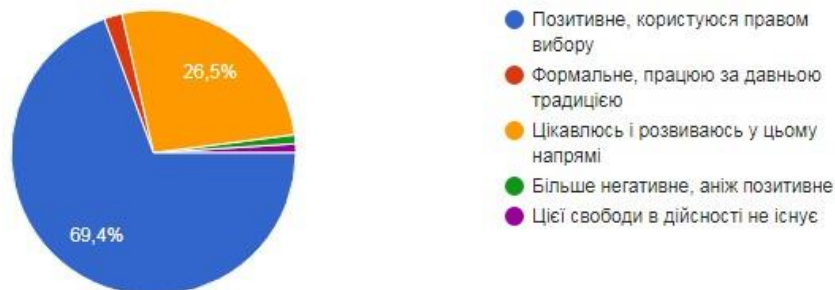

Щодо права вибору методів і форм роботи. 69,5% опитаних НПП усвідомлюють важливість цього і користуються правом вибору методів і форм взаємодії зі студентами; 26,5% – бажають розвиватися в цьому напрямі, самовдосконалюватись (опитування попередніх років мали значно нижчі результати).

Таким чином, це засвідчує тенденцію до зростання методичної грамотності НПП, зацікавленості у пошуку інноваційних засобів стимулювання активності студентів на заняттях. Викладачі активізувалися у питаннях самоосвіти, практикують форми навчальних занять з елементами проблемності, дискусії, моделювання.

3. Ваше ставлення до проблеми свободи вибору викладачем методів і форм роботи зі здобувачами освіти:

98 відповідей

Примітка: Позитивне, користуюся правом вибору - 68 чол. (69,4 %), Цікавлюсь і розвиваюся у цьому напрямі - 26 чол. (26,5 %), Більше негативне, ніж позитивне - 1 чол. (1 %), Цієї свободи в дійсності не існує - 1 чол. (1 %), Формальне, працюю за давньою традицією - 2 чол. (2 %).

4. Чи цікавитеся Ви питаннями удосконалення власної викладацької майстерності?

99 відповідей

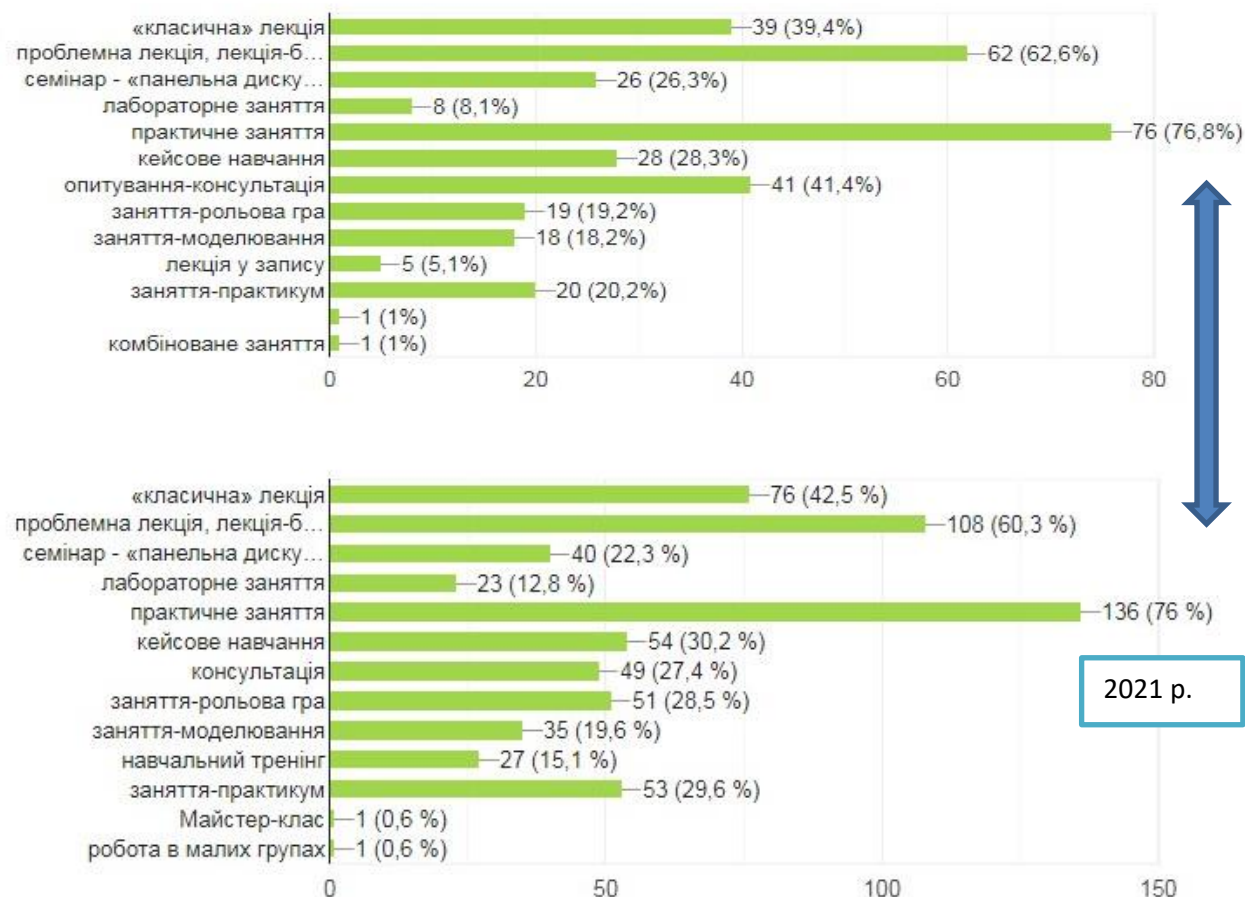

Примітка: Так, займаюся самоосвітою в різних формах - 80 чол. (80,8 %), У цілому намагаюся бути в курсі «освітніх трендів» - 17 чол. (17,2 %), Цікавлюсь, але не наважуюсь широко використовувати - 1 чол. (1 %), Маю власний стиль і досвід, що мене влаштовує - 1 чол. (1 %).

5. Які форми організації навчання студентів Ви частіше використовуєте в освітньому процесу, особливо в умовах змішаної моделі? (оберіть 2-3 з переліку)

2023 р.

99 відповідей

Зростає питома вага проблемної лекції, дискусійних практичних занять-семінірів, консультативних занять з індивідуалізацією навчання, а також з'явилися інноваційні форми онлайн занять у форматі асинхронного навчання (лекція у запису). Вибір формату «класичної лекції» щорічно щорічно зменшується: 2023 – до 39,5%, 2021 до 43%, 2019-2020 рр. у межах 60-65%. Це може свідчити про розуміння НПП викликів часу, зростання усвідомлення ними *важливості постійного професійного зростання й інформаційної грамотності*.

Це підтверджує й відповідь на зап.б про *стратегії активного навчання в режимі онлайн*. З-поміж них вдалося заняття збагатити проблемними методами і прийомами навчання, різними формами бліц-опитувань і тестування (47,5% - 76% відповідно). 44,5% респондентів зазначили, що використовували медіаресурси з подальшим їх обговоренням.

6. Які сучасні методи, прийоми, стратегії активного навчання апробували цього року зі здобувачами освіти у форматі *онлайн навчання*?

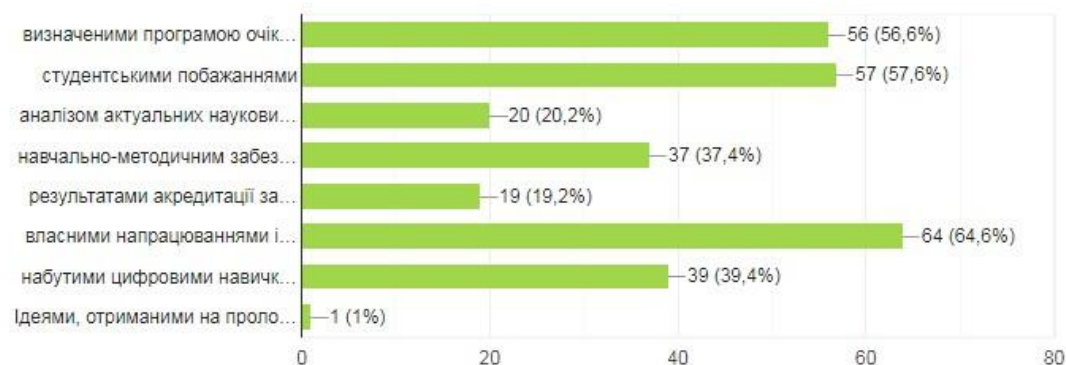
99 відповідей

Їх вибір зумовлений здебільшого навичками і набутим досвідом роботи в онлайн режимі, а також програмними результатами навчання, уподобаннями студентів.

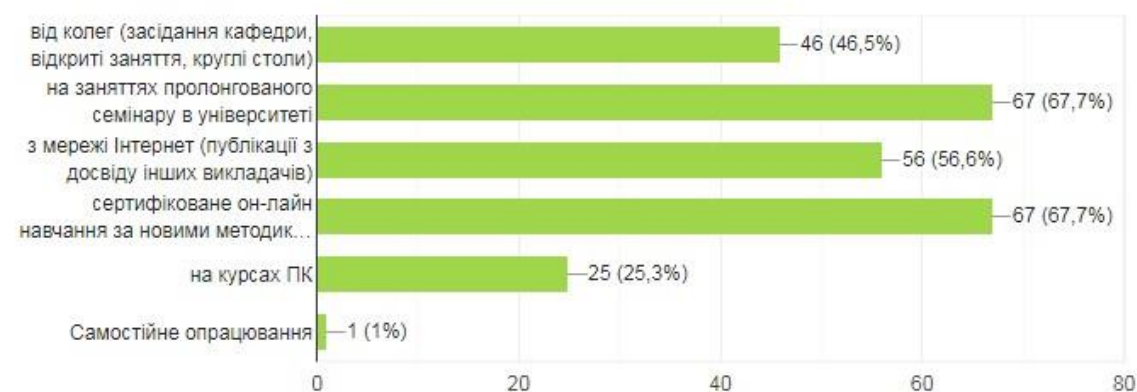
7. Чим зумовлений вибір Вами тих чи інших методів викладання

99 відповідей

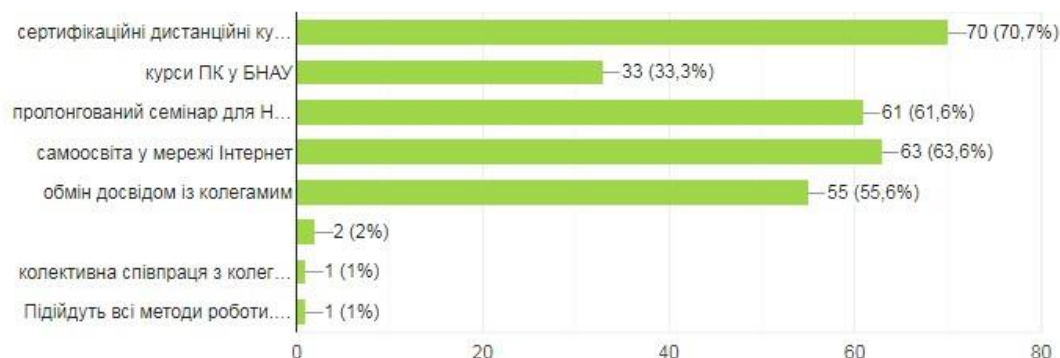
8. Як Ви ознайомлювалися із сучасними методиками та освітніми практиками?

99 відповідей

9. Які форми професійного розвитку в умовах цифровізації освіти Ви визнаєте найбільш ефективними?

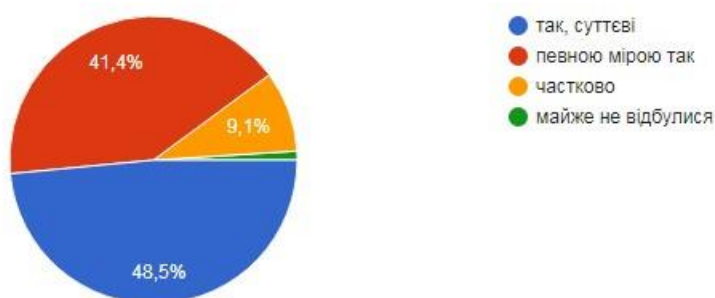
99 відповідей

Як відбувався процес набуття досвіду роботи з сучасними методиками викладання? НПП намагалися скористатися різними джерелами, у рейтингу яких на перших позиціях – заняття пролонгованого семінару у БНАУ та сертифікаційне онлайн навчання² (до 68%), публікації /відеоблоги викладачів (до 57%), обмін досвідом з колегами/ відвідування відкритих занять (46,5%). Саме ці форми професійного розвитку в умовах змішаного навчання викладачі визнали найбільш ефективними. Як результат, – суттєві зрушення в розвитку інформаційної грамотності НПП, з огляду на їхню самооцінку: понад 48% визнають ці зрушення досить суттєвими, певною мірою вдосконалення цих навичок визнають ще 41,5% викладачів, і частково – ще 9%.

10. Чи спостерігаєте позитивні зрушення у розвитку власної інформаційної компетентності за останній рік?

99 відповідей

Примітка: так суттєві - 48 чол. (48,5 %), певною мірою так - 41 чол. (41,4 %), частково - 9 чол. (9,1 %), майже не відбулися - 1 чол. (1 %).

² 2021 року ця частка була 62% (семінар) і всього 36% (онлайн навчання із сертифікатами) відповідно.

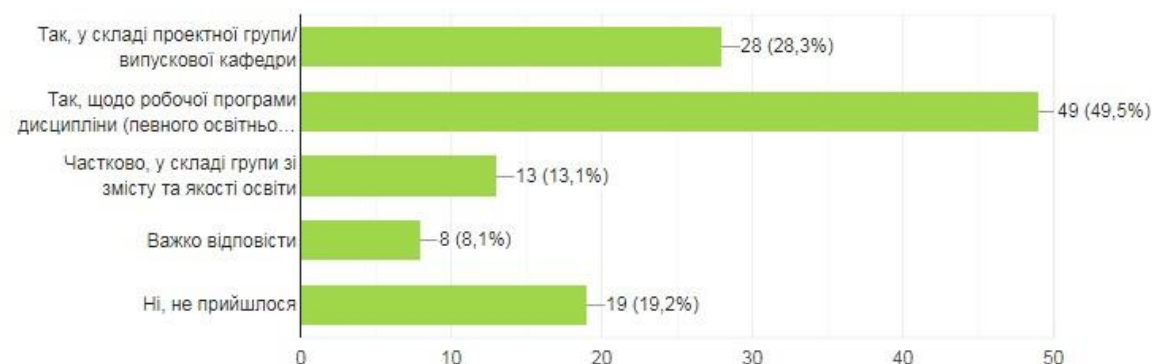
- **Роль викладачів у процесах формування якості освіти**

Запитання 11-12 мали на меті з'ясувати, наскільки викладачі є активними у процесі формування/ оновлення/ обговорення освітніх програм (ОП) та освітньо-наукових програм (ОНП). Адже маємо усвідомлення того, що процес *обговорення й оновлення ОП (ОНП) має бути публічним і прозорим, оскільки є чинником формування якості освіти у закладі.*

Однак, у зіставленні з результатами 2021 року, коли у БНАУ йшла інтенсивна підготовка до акредитації програм і значна кількість викладачів були її учасниками в різний спосіб, у 2023 році спостерігається певною мірою пасивність НПП у цьому напрямі: близько 50% опитаних визнають свою участь у цьому процесі лише на рівні РНП, 28% - у складі проектної групи, лише 13% – у складі групи зі змісту та якості освіти (!?питання щодо їх функціонування), понад 27% респондентів не змогли визначитися зі своєю участю в цьому процесі. *Отже, цей аспект освітньої діяльності потребує подальшого обговорення й активізації.*

11. Чи брали Ви цього н.р. участь у розробленні та перегляді ОП (ОНП):

99 відповідей

12. Чи здійснювали Ви перегляд/оновлення робочих навчальних програм дисциплін і як саме?

98 відповідей

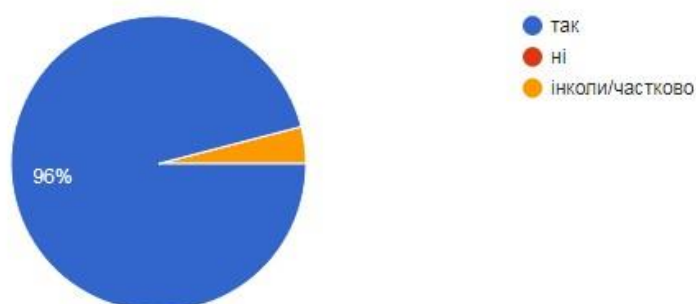
Примітка: Так, на рівні зміни годин і форм контролю - 32 чол. (32,7%), Так, реально і ґрунтовно, аналізуючи відгуки здобувачів - 55 чол. (56,1%), Так, здебільшого щодо методів навчання - 10 чол. (10,2%), Не здійснюю, змінюю лише титульні сторінки - 1 чол. (1%).

РНП переглядаються та оновлюються більшістю з опитаних: як на рівні змісту, форм реалізації, так і на рівні програмних параметрів (кредити, години, форми контролю тощо). Якщо в опитуванні й виявляються факти формалізації цього процесу (1 особа), то можна рекомендувати тримати це питання на контролі зав. кафедрами та гарантам ОП.

Низка запитань стосувалась розуміння внутрішньої системи забезпечення якості освіти у БНАУ в аспекті академічної доброчесності. НПП у відповідях засвідчують, що така система формується й діє в університеті. Викладачі розуміють сутність поняття й знайомлять із принципами його реалізації студентів. Це відбувається на різних етапах навчання, в різний спосіб. Можна надалі рекомендувати збільшити частку тематичних заходів як превентивних (попереджувальних), оскільки значна частина респондентів зазначили, що обговорюють зі студентами поняття академічної доброчесності «за фактом».

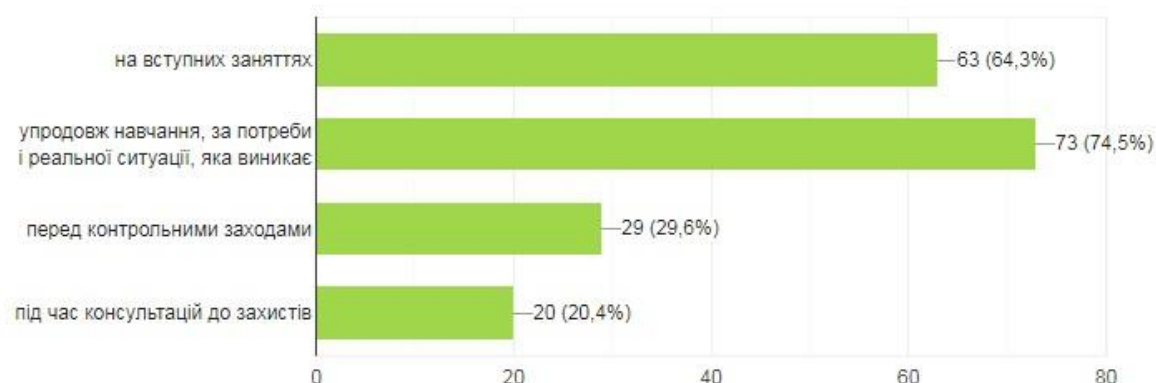
13. Чи знайомили Ви здобувачів освіти у процесі навчання з поняттям «академічна доброчесність» ?

99 відповідей

14. На якому етапі (на яких етапах) освітньої взаємодії частіше це відбувалося?

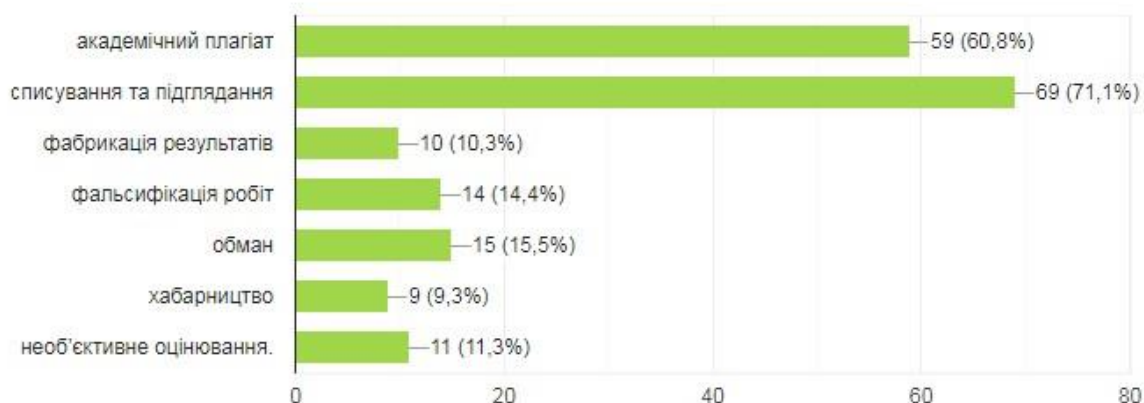
98 відповідей

Серед частих проявів недоброчесності в академічному середовищі вказували як основні: *плагіат, списування та підглядання*. Інші факти є, однак не перевищують 15,5%.

15. Які, на Вашу думку, прояви академічної недоброчесності, зустрічаються частіше?

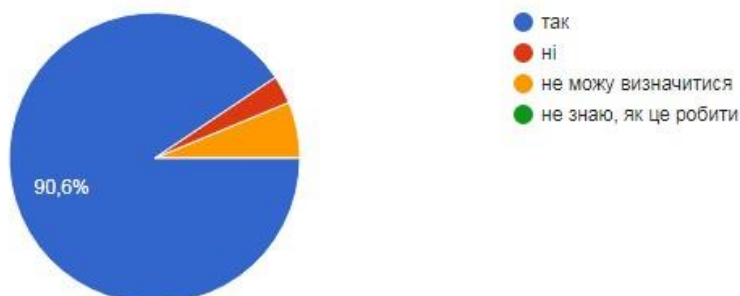
97 відповідей

Система роботи БНАУ щодо запобігання проявам академічної недоброчесності викладачам відома як на рівні нормативних документів, так і проведених заходів. Викладачі знають, розуміють і в більшості підтримують процедуру технічної перевірки кваліфікаційних робіт, наукових праць студентів. Хоча є частка тих, що, ймовірно, мають іншу позицію (до 10%).

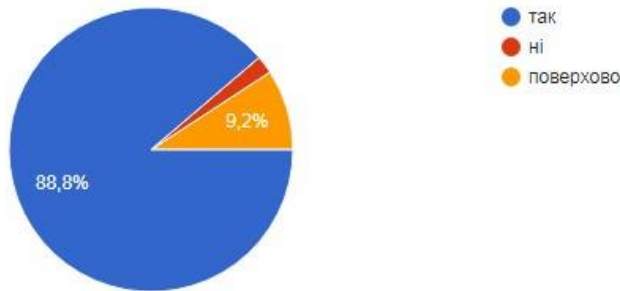
16. Чи визнаєте Ви справедливою вимогу в університеті щодо перевірки робіт здобувачів (проекти, дипломні, курсові, тези і статті) на наявність/ відсутність академічного плагіату?

96 відповідей

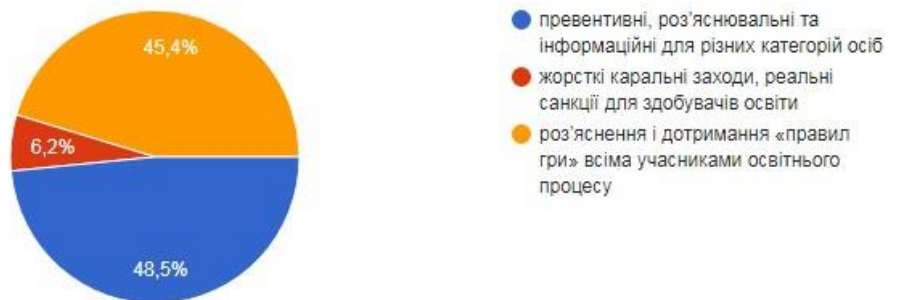
17. Чи знайомі Ви з нормативними документами БНАУ щодо академічної доброчесності?

98 відповідей

18. Які, на Вашу думку, заходи є доречними для запобігання академічної недоброчесності?

97 відповідей

До 49% опитаних вважають при цьому доцільними інформаційні заходи, понад 45% – заходи з роз'яснення «правил гри» всіма учасниками освітнього процесу, 6% навіть вважають дієвими жорсткі каральні заходи, реальні санкції для здобувачів освіти. Для прикладу, переатестація, повторне вивчення дисципліни (ймовірно, за додаткові кошти) і навіть відрахування (є кілька крайніх думок).

- **Співпраця зі структурними підрозділами у БНАУ**

В анкеті за 5-бальною шкалою запропоновано оцінити характер взаємодії зі структурними підрозділами упродовж навчального року (від найкращої, в 5 балів – до її відсутності, в 0 балів). У цілому вона оцінюється респондентами позитивно. Найкраще оцінено співпрацю з: деканатами факультетів, Приймальною комісією, канцелярією, ректоратом. У своїх побажаннях НПП висловлюють думки про важливість налагодження такої співпраці, толерантності взаємодії, надання рекомендації до акредитування освітніх програм, професійного розвитку.

Критичні судження у цій співпраці стосувалися: бюрократичності окремих процесів, фактів приниження чи зневаги працівників, негативного психологічного клімату в колективі, непрофесійності у вирішенні проблемних питань,

безвідповідальності. В окремих відповідях описано т.з.«типові сценарії», як: факти адміністративного тиску, натяки на «неправомірні вигоди», мобінг зі сторони керівництва, відсутність субординації у стосунках із колегами.

Кращі практики у цій співпраці: кваліфікована допомога й підтримка (як приклад, Приймальна комісія), швидкість прийняття рішень, приємне спілкування й повага, вміння вислухати, прозорість і доступність інформації, організація самоосвіти і обміну досвідом (продовжений семінар), системність комунікації, бажання допомогти й неупереджене ставлення, обмін практиками, консолідована діяльність (у більшості – деканати, відділи, ректорат).

• ***Спостереження щодо якості освітнього процесу в умовах змішаного навчання. Загальна оцінка:***

Тенденція до розвитку (+):

- Викладачі набули більше досвіду і практики з онлайн ресурсами, студенти також є інформаційно більш мобільними.
- Є можливість якісно представляти матеріал, а практичне його закріплення в аудиторіях трішки стимулювало студентів. Тому змішаний формат навчання – це вимушена альтернатива очному навчанню. Ефективною ця модель була для тих, хто в аудиторії навчався під час очного етапу.
- Онлайн навчання дає широкі можливості для використання інформаційних технологій у викладанні дисциплін. За змішаного формату з'явилася гнучкість і можливість навчатися в синхронному та асинхронному режимах (лекції в запису дають можливість студентам опрацювати матеріал краще).

Загрози і виклики (-!):

- Втрата мотивації навчання здобувачами, а відповідальності – деякими викладачами. Здобувачі втратили відчуття реальності навчання і відповідальності за пропущені заняття без поважних причин.
- Погіршення практичної підготовки студентів як майбутніх фахівців (особливо для тих, хто вчився дистанційно).
- Неможливо одночасно ефективно використовувати технології аудиторного й дистанційного навчання. І для викладача ця задача дуже складна, і для студентів.

Потреби на перспективу (↑):

- З об'єктивних причин дозволяти проведення лекційних занять викладачеві дистанційно, бо в навчальних корпусах і на кафедрах часто мережа нестійка.
- Цифровізація вплинула на якість освітнього процесу як позитивно, так і негативно. Змішане навчання позитивно вплинуло більше на тих, хто відвідував практичні заняття офлайн, відповідно, негативно на тих, хто не скористався такою нагодою.
- Заняття під час тривоги майже втрачають сенс через неадекватні умови в сховищах.

Обробка даних: Василенко О.І., аналіз даних: Дем'яненко О.О.